

O APARIȚIE EDITORIALĂ MULTAȘTEPTATĂ

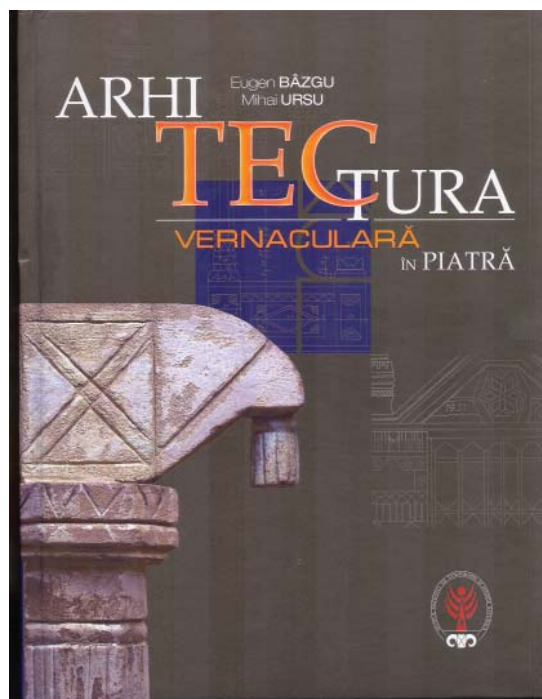
Dr. Sergius CIOCANU

Cartea cercetătorilor Eugen Bâzgu și Mihai Ursu, *Arhitectura vernaculară în piatră*, Întreprinderea Editorială Poligrafică Știința, Chișinău, 2009, 256 p., este o apariție editorială multășteptată, consacrată arhitecturii populare de piatră de pe teritoriul Republicii Moldova. Actualitatea ei se pliază pe reconsiderarea acestei moșteniri arhitecturale din perspectivă internațională, în legătură cu propunerea Republicii Moldova de a înainta în Lista patrimoniului universal UNESCO Complexul Muzeal „Orheiul Vechi”, care a jucat un rol esențial în constituirea și promovarea acestei tradiții cu valoare de unicitate.

Se remarcă finută grafică de excepție a lucrării. Ea este constituită din 73 pagini de text și 183 pagini (planșe) de material ilustrativ color. Textul lucrării este structurat în zece compartimente, toate bogat și variat ilustrate cu fotografii și desene, multe dintre care sunt inedite, concluzii și bibliografie.

Lucrarea, elaborată în baza materialelor acumulate pe parcursul a circa 30 de ani de investigații de teren, începe cu explicarea necesității abordării temei arhitecturii vernaculare în piatră, dar și a metodei de abordare adoptate. Precum consemnează înșiși autorii: „*ne-am oprit*” „*să privim fenomenul din interior, ca să înțelegem procesele care i-au determinat apariția*”, „*urmărind atent tendințele constituirii, afirmării, înfloririi și ale stagnării acestui fenomen*”.

Primul compartiment, *Descoperirea arhitecturii autohtone în piatră ca fenomen de cultură*, propune o trecere în revistă, o evaluare a contribuției cercetărilor anterioare la tema de referință. Lucrarea continuă cu o privire asupra zăcămintelor de piatră ale țării, apoi se propune o structurare a centrelor de arhitectură populară în piatră de pe teritoriul Republicii Moldova, atât a celor existente actualmente, cât și a celor deja dispărute. Al patrulea compartiment se concentrează asupra instrumentelor cu care se prelucrează piatra, asupra tehnicilor de prelucrare a acesteia și asupra meșterilor pietrari (preponderent din secolul XX), numele cărora și locul lor de origine fiind pus în valoare cu această ocazie. Urmează un compartiment în care se încearcă definirea fenomenului așa-numitei „case de Orhei”, a elementelor ei constitutive, și unul în care se pune accentul asupra afinităților, sincronizărilor între arhitectura populară în lemn și cea în piatră. Compartimentul *Fortificarea arhitecturii țărănești cu resurse artistice ale arhitecturii de epocă* caută a argumenta vechimea fenomenului arhitecturii noastre populare exprimate în piatră, în special pornind de la ideea preluării de la turanicii nomazi a motivului decorativ al ciucurilor și a unor semne tamgaliforme, a preluării unor elemente decorative

Eugen Bâzgu, Mihai Ursu. *Arhitectura vernaculară în piatră*. Ed. Știința, Chișinău, 2009

(nișe dreptunghiulare și terminate în semicerc, profiluri zimțate) din arhitectura medievală (sec.XV-XVI) a cetăților și a bisericilor domnești etc.

Ultimul compartiment, *Motive ale arhitecturii vernaculare în piatră-mărci în arhitectura modernă*, atrage atenția asupra pătrunderii motivelor decorative analizate ale arhitecturii populare în piatră („lotusul de Orhei”, stâlpi și capiteli) în arhitectura și simbolistica modernă a orașelor Republicii Moldova.

În Concluzii se subliniază încă o dată vechimea fenomenului arhitecturii vernaculare în piatră din Republica Moldova, cristalizarea lui fiind plasată în Evul Mediu.

O importanță deosebită pentru implementarea rezultatelor cercetării are și anexa lucrării care cuprinde 58 de planșe cu desene-relevee ale elementelor arhitecturale, realizate în scara 1:10.

Felicitând autorii cu ocazia apariției cărții, considerăm binevenit, în eventualitatea reeditării ei, să se atragă atenția asupra următoarelor posibilități: completarea lucrării cu analiza tipologică a obiectivelor de arhitectură vernaculară prezentate; în virtutea referirii unei părți semnificative a lucrării la tradiția istorică de prelucrare a pietrei în Basarabia, – completarea respectivă a titlului lucrării; ajustarea ponderii fiecărui fenomen artistic prezentat în cadrul materialului ilustrativ la ponderea acordată acestora în textul lucrării.

Cartea *Arhitectura vernaculară în piatră* este o contribuție valoroasă în domeniul studiului arhitecturii populare în piatră de pe teritoriul Republicii Moldova și este de recomandat tuturor persoanelor interesate în cunoașterea artei noastre tradiționale de a construi.